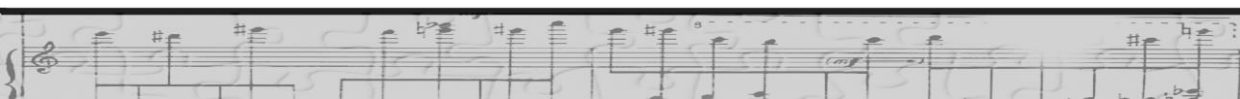

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ετήσια Περιοδική Έκδοση
της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση

Τεύχη 32-33 – 2022-2023

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ Ε.Ε.Μ.Ε.

Πρόεδρος: Ελισάβετ Περακάκη
Αντιπρόεδρος: Γιάννης Μυγδάνης
Γραμματέας: Χρήστος Τσακίρογλου
Ταμίας: Δέσποινα Καλανταρίδου
Μέλη: Ανθούλα Κολιάδη - Τηλιακού
Βασιλική Ψύρρα
Γιάννης Μήνος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΗΣ Ε.Ε.Μ.Ε.

Δημήτρης Γιάννου, *Ομότιμος Καθηγητής*
Jere T. Humphreys, *Καθηγητής*
Λένια Σέρρη, *Ομότιμη Καθηγήτρια*

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Όλγα Ζέρβα, Χριστίνα Τσίγκα (αρχισυνταξία) &
Δημήτρης Μπαχτσεβανίδης

Σελιδοποίηση

Ιωσηφίνα Παπαλάμπρου & Δήμητρα Κόνιαρη

Εξώφυλλο

Σχεδιασμός: CopyCity.

Βασισμένο σε ιδέα του Χρήστου Μητσάκη.

Φωτογραφία:

Από το προσωπικό αρχείο της Χριστίνας Τσίγκα

Εκτύπωση

CopyCity, Ν.Κ. Επισκόπου 7, Θεσσαλονίκη
www.copycity.gr

Το τεύχος εκδίδεται σε 50 αντίτυπα και διανέμεται ηλεκτρονικά δωρεάν στα μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. Η συνδρομή για βιβλιοθήκες και οργανισμούς είναι 20€ για ένα (1) αντίτυπο και 30€ για δύο (2) αντίτυπα κάθε τεύχους.

Τιμή τεύχους: 10€

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων τους.

Απαγορεύεται η ανατύπωση και κάθε είδους χρησιμοποίηση του υλικού του περιοδικού χωρίς τη γραπτή έγκριση της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.)

ISSN: 11081392

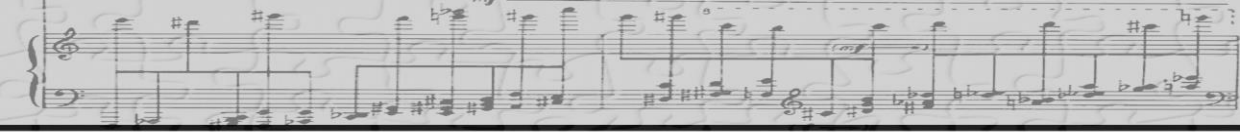
© 2022-2023 Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Ιδρυτικό Μέλος του Συμβουλίου
Επαγγελματικών Ενώσεων της
Διεθνούς Ένωσης για τη
Μουσική Εκπαίδευση (ISME)

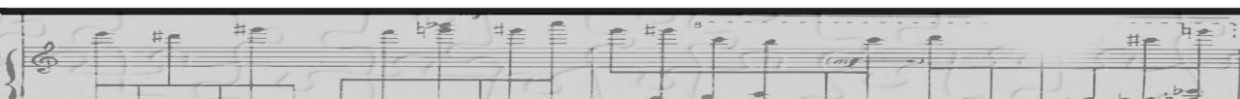
Πρ. Κορομηλά 51,
54622 Θεσσαλονίκη

info@eeme.gr
www.eeme.gr

MUSIC education

ANNUAL PERIODICAL EDITION OF THE GREEK SOCIETY FOR MUSIC EDUCATION

MUSIC education

Issue 32-33 – 2022-2023

GSME BOARD OF DIRECTORS (2023-2025)

President: Elissavet Perakaki

Vice President: Yannis Mygdanis

General Secretary: Christos Tsakiroglou

Treasurer: Despoina Kalantaridou

Members: Anthoula Koliadi - Tiliakou

Vasiliki Psyrra

Ioannis Minos

SCIENTIFIC ADVISORS

Professor Emeritus Demetre Yannou

Professor Jere T. Humphreys

Professor Emeritus Lenia Sergi

EDITORIAL TEAM OF THE ISSUE

Olga Zerva, Christina Tsigka (eds) &

Dimitrios Bachtsevanidis

DTP

Dimitra Koniari & Iosifina Papalambrou

Cover

Design: CopyCity.

Based on an idea by Christos Mitsakis.

Photo:

From the personal archive of Christina Tsigka

Music Education is published once a year and is distributed free to all members of the Greek Society for Music Education (G.S.M.E.)

The authors are responsible for the text in English and for accuracy of the information and citations.

Price: 10€

ISSN: 11081392

© 2022-2023 Greek Society for Music Education

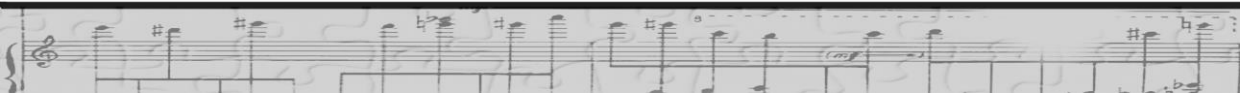

**GREEK SOCIETY
FOR MUSIC EDUCATION**
**Founding Member
of the Council
of Professional Associations
of ISME**

51 Pr. Koromila Str.
54622, Thessaloniki

info@eeme.gr

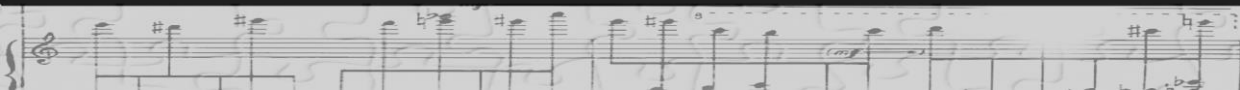
www.eeme.gr

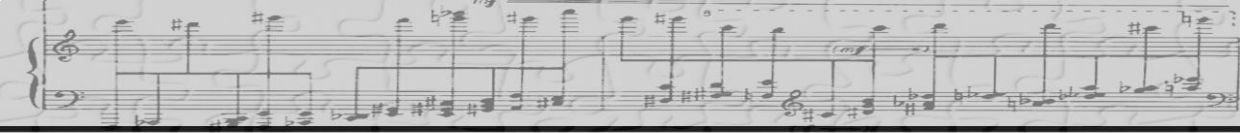

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λίγα λόγια για την Ομάδα Διδακτικής των Εγχόρδων Οργάνων	6	
Σημείωμα από την ομάδα σύνταξης του τεύχους	7	
Αφιέρωμα σε Έλληνες δασκάλους που ενέπνευσαν. Ο Χρήστος Πολυζωίδης και η Ντάνη Δοσίου μέσα από τις αφηγήσεις των μαθητών τους <i>Καλλιόπη Μυλαράκη & Δημήτριος Καραμανόλης</i>	8	Tribute to inspired Greek violin teachers. Christos Polyzoides & Dani Dosiou through the stories of their students <i>Kalliopi Mylaraki & Dimitrios Karamanolis</i>
Τρόποι προσέγγισης και οργάνωσης της διδασκαλίας του ελληνικού παραδοσιακού βιολιού <i>Γιάννης Ζαρίας</i>	19	Ways of approaching and organizing the teaching of the Greek traditional violin <i>Ioannis Zarias</i>
Η μουσική δωματίου και γιατί είναι σημαντικό να την αναδείξουμε <i>Joanne Green</i>	32	Chamber music and why it's important we facilitate it <i>Joanne Green</i>
Μια προσέγγιση στη διδασκαλία της τεχνικής του vibrato στο βιολοντσέλο <i>Δημήτρης Ρογάρης</i>	37	An approach to the teaching of vibrato technique on the cello <i>Dimitrios Rogaris</i>
Η σημασία του ομαδικού μαθήματος στην διδακτική των Εγχόρδων Οργάνων: «Μαθαίνοντας βιολί ομαδικά» <i>Αντώνιος Μαζιώτης</i>	46	The importance of teaching string instruments in groups: "Learning to play the violin in groups" <i>Antonios Maziotis</i>
Ο Μελωδός και η πλαγιά του βιολιού στο μουσικό δάσος <i>Αγγελική Κάρτσιου, Βασιλική Ψύρρα</i> Δημήτριος Κ. Δούνης: Φιλοσοφία και άξονες διδασκαλίας <i>Τάσος Αναστασιάδης</i>	58	Melodos and the violin slope in the musical forest <i>Angeliki Kartsiou, Vasiliki Psyrra</i>
Kato Havas (1920-2018) <i>Ian Bewley, Gloria Bakhshayesh</i>	68	Dimitrios K. Dounis: Philosophy and teaching principles <i>Tasos Anastasiadis</i>
Οι κλίμακες από το μηδέν <i>David Brooker</i>	81	Kato Havas (1920-2018) <i>Ian Bewley, Gloria Bakhshayesh</i>
	85	Scales from the ground up <i>David Brooker</i>

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΓΧΟΡΔΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.Μ.Ε.

Η Ομάδα Εργασίας για τη Διδακτική των Εγχόρδων Οργάνων (Ο.Δ.Ε.Ο.) της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση ιδρύθηκε το 2021, ανταποκρινόμενη στην ανάγκη δημιουργίας ενός οργανωμένου πλαισίου συνεργασίας για τους καθηγητές εγχόρδων οργάνων. Στόχος της ομάδας είναι η συστηματική ενημέρωση γύρω από τις σύγχρονες εξελίξεις στην παιδαγωγική των εγχόρδων, η ανάδειξη και διάχυση καλών διδακτικών πρακτικών, καθώς και η ενίσχυση της επικοινωνίας και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ εκπαιδευτικών, σπουδαστών και μουσικών που ασχολούνται ενεργά με τα έγχορδα όργανα.

Η Ο.Δ.Ε.Ο. λειτουργεί στο πλαίσιο της Ε.Ε.Μ.Ε. και υποστηρίζεται παράλληλα από το European String Teachers Association (ESTA UK). Η συνεργασία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς προσφέρει στα μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. προνομιακές τιμές εγγραφής στην ESTA UK, εξασφαλίζοντας άμεση πρόσβαση στο επιμορφωτικό υλικό, στις δράσεις και στα διεθνή δίκτυα του οργανισμού. Παράλληλα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μελλοντικές κοινές δράσεις, αλλά και για την εκπροσώπηση της ΟΔΕΟ στα έντυπα της ESTA UK, όπως τα περιοδικά JESTA και ARCO.

Η Ο.Δ.Ε.Ο. απευθύνεται σε καθηγητές εγχόρδων οργάνων που διδάσκουν σε μουσικά σχολεία και ωδεία, καθώς και σε φοιτητές και σπουδαστές εγχόρδων. Βασικοί στόχοι της ομάδας είναι η ενημέρωση των μελών για τις διεθνείς τάσεις στην παιδαγωγική των εγχόρδων μέσω έντυπου και ψηφιακού υλικού, η διοργάνωση ημερίδων και συζητήσεων, η υλοποίηση εργαστηρίων για την έμπρακτη εφαρμογή καλών πρακτικών, η πραγματοποίηση σεμιναρίων γνωριμίας με καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας, καθώς και η πολυεπίπεδη συνεργασία με την ESTA UK. Κεντρική επιδίωξη αποτελεί ο γόνιμος διάλογος, η ανταλλαγή εμπειριών και η δημιουργία νέων συνεργειών.

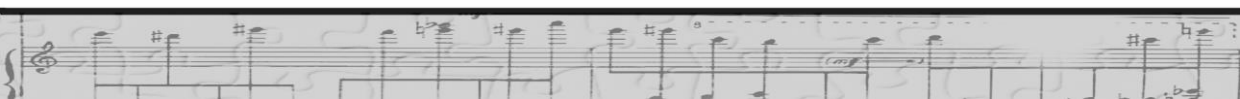
Από την ίδρυσή της έως και σήμερα, η Ο.Δ.Ε.Ο. έχει αναπτύξει μια συνεπή και πολυεπίπεδη δράση, ξεκινώντας με συναντήσεις γνωριμίας των μελών της, οι οποίες στόχο είχαν τη διερεύνηση των αναγκών, των προβληματισμών και των επιθυμιών των εκπαιδευτικών εγχόρδων. Οι συναντήσεις αυτές αποτέλεσαν τη βάση για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων, προσαρμοσμένων στις πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας και στις σύγχρονες απαιτήσεις της μουσικής εκπαίδευσης.

Για τα έτη 2021–2023, επικεφαλής της Ο.Δ.Ε.Ο. αναδείχθηκαν κατόπιν εκλογών οι Όλγα Ζέρβα και Χριστίνα Τσίγκα, ενώ από το 2024 τη συντονιστική ευθύνη της ομάδας έχει αναλάβει ο Δημήτρης Μπαχτσεβανίδης.

Πληροφορίες/εγγραφές:

Email: eeme.strings@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/GreekSocietyforMusicEducation>

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

Η Επιτροπή της Ομάδας Διδακτικής των Εγχόρδων Οργάνων (Ο.Δ.Ε.Ο.) της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.) συστήθηκε έχοντας ως αρχική προτεραιότητα τη δημιουργία κοινότητας διδασκόντων/διδασκουσών εγχόρδων τοξωτών οργάνων και έκτοτε έχει πραγματοποιήσει ενημερωτικές δράσεις και ημερίδες για τη διδασκαλία-μάθησή τους. Παράλληλα με όλες αυτές τις δράσεις αναδύθηκε και η ιδέα για την έκδοση ενός περιοδικού αφιερωμένου στη διδασκαλία των εγχόρδων οργάνων.

Πρόθεσή μας ήταν η δημιουργία ενός τεύχους που θα περιλάμβανε άρθρα που θα αφορούσαν σε όλο το φάσμα της διδακτικής των εγχόρδων οργάνων. Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει άρθρα για την πρώτη γνωριμία με τα έγχορδα στη μουσική προπαιδεία, τη διδασκαλία πιο σύνθετων ζητημάτων τεχνικής σε προχωρημένους μαθητές αλλά και τις διδακτικές προσεγγίσεις εκμάθησης των εγχόρδων οργάνων στην παραδοσιακή μουσική της Ελλάδας, καθώς η τελευταία έχει εισέλθει στην τυπική εκπαίδευση (μουσικά σχολεία και μουσικά πανεπιστημιακά τμήματα). Επιπλέον, περιλαμβάνεται και ένα αφιέρωμα σε διακεκριμένους Έλληνες παιδαγωγούς των εγχόρδων οργάνων μέσα από τις μαρτυρίες μαθητών τους, όπως αυτοί τους γνώρισαν και τους έζησαν.

Τέλος, στο πλαίσιο της παρακολούθησης των διεθνών τάσεων και εξελίξεων στο χώρο της παιδαγωγικής των εγχόρδων ζητήσαμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση Καθηγητών Εγχόρδων του Ηνωμένου Βασιλείου (European String Teachers Association, United Kingdom, ESTA UK) την άδεια να μεταφράσουμε και να συμπεριλάβουμε στη συγκεκριμένη έκδοση κάποια άρθρα από το ARCO, το επίσημο περιοδικό της βρετανικής ESTA ώστε να γίνουν προσβάσιμα σε όλους τους φοιτητές, συναδέλφους-καθηγητές εγχόρδων οργάνων στην Ελλάδα.

Ελπίζουμε και ευχόμαστε η έκδοση αυτή να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα σε φοιτητές και καθηγητές εγχόρδων αλλά και να δώσει το έναυσμα για μελλοντικές εκδόσεις αφιερωμένες στη διδασκαλία των εγχόρδων.

*Η συντακτική ομάδα του τεύχους 32-33
Όλγα Ζέρβα & Χριστίνα Τσίγκα (επιμ)*

